

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sententiarum libri quattuor

Petrus <Paris, Bischof>

[Basel], 29. Nov. 1489

[Rubrice libri quarti]

[urn:nbn:de:bsz:31-304163](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-304163)

Tituli

His tractatis que

ad doctrinā rerū p̄tinent quib⁹ fruendum est et quibus utendū. et que fruunt⁹ et utuntur: ad doctrinā signorū accedamus.

DI. I De sacramentis.
Quid sit sacramentū.
Quid sit signum.
Quo differant signum et sacramentū.
Quare instituta sunt sacramenta.
De dīa sacramentorū veterū et nouorū.
De circumcisione.
Quod remediū illi habuerunt q̄ fuerunt ante circumcisiōē.
De institutione circumcisiōis et de causa.
De paruulis defunctis ante diē octauum quo fiebat circumcisiō.

DI. II De sacramentis noue legis
De baptismo.
De dīa baptismi Ioh̄is et xp̄i.
Quid utilitatis baptismus ioh̄is habuit.
Si fuit sacramentū baptismus ille.
De forma baptismi Iohannis.
DI. III Quid sit baptismus.
De forma baptismi.
Q̄ apli in noīe xp̄i baptizauerunt.
Si in noīe patris tantū vel spiritus sancti possit tradi baptismus.
De institutione baptismi.
Quare in aqua tantū fiat.
De immersione quotiens fieri debeat.
Quā circumcisiō amisit vim suam.
De causa institutionis baptismi.

DI. III De illis qui suscipiunt sacramentū et rem. et rem et nō sacramentū. et sacramentū et nō rem.
De fide accedentibus.
Quō intelligat illud quotquot in xp̄o baptizati estis xp̄m induistis.
Q̄ passio supplet vicem baptismi et fidei et contritio.
Quid p̄sit baptismus cū fide accedentibus.
Quid dimittit in baptismo iustus.
Lutus rei sit sacramentū baptismus quez recipit iustus.

DI. V Q̄ baptism⁹ eque bon⁹ est a bono vel a malo. datus bono vel malo.
De p̄tate baptismi et ministerio.
Que fuit potestas baptismi quā xp̄us potuit dare seruis. et non dedit.

DI. VI Quib⁹ liceat baptizare.
Si rebaptizandi sunt ab hereticis baptizati.
Q̄ nullus in materno utero baptizaf.
Utrū baptism⁹ sit cū x̄ba corrupte p̄ferūt.
De illo qui p̄ ludo immergitur.

De responsione patrinoꝝ.

De cathecismo et exorcismo.

DI. VII De sacramento confirmationis qd̄ non nisi a summis sacerdotib⁹ tradi potest.

Que sit virtus huius sacramenti.

Utrū hoc sac̄m dignus sit baptismō.

Utrum possit iterari.

DI. VIII De sac̄o altaris.

Q̄ hui⁹ sacramenti in veteri testamento figura p̄cessit sicut et baptismi.

De institutione hui⁹ sacramenti.

De forma.

Quare xp̄s post aliū cibū dedit hoc sacramentum discipulis.

De sacramento et re.

Q̄ res sacramenti duplex est.

DI. IX De duob⁹ manducādi modis
De errore illoꝝ qui dicunt xp̄i tantū a bonis sumi.

De intelligētia quā dā x̄boꝝ ambiguoꝝ.

DI. X De heresi illoꝝ q̄ dicūt corpus xp̄i nō esse in altari nisi i figura v̄i ligno.

De sanctoꝝ testimonijs quib⁹ p̄bat v̄z corpus xp̄i esse in altari.

DI. XI De modo conversionis.

Quō d̄: corp⁹ xp̄i p̄fici de substātia panis.

Quare sub alia specie sumat.

Quare sub duplici specie.

Quare aqua misceat vino.

Quale corp⁹ dedit xp̄s discipulis in cena.

DI. XII Ubi illa accidentia sūdent.

De fractione et partibus.

De confessione berengarij.

Quid ille p̄tes significet.

Si xp̄us imolat in altari quotidie et an sit sacrificiū qd̄ a sacerdote gerit.

De causa institutionis.

DI. XIII Si hoc sacramentū conficiat ab hereticis vel excomunicatis.

Quid facit hereticū et qd̄ sit hereticus.

DI. XIII De penitentia.

Unde dicit penitentia.

Quid sit penitentia.

Quid sit penitere.

De solenni et v̄nica penitentia.

Q̄ pctā sepe dimittunt per penitentiam.

DI. XV Q̄ plurib⁹ irretit⁹ pctis non p̄t x̄e d̄ vno penitere nisi d̄ oib⁹ peniteat.

Quib⁹ de causis p̄tingunt flagella.

De egiptijs et zodomitis q̄ dicunt temporaliter puniti ne in eternū perirent.

De generibus elemosyne.

Quid sit elemosyna.

Utrū i mortali pctō p̄manentes et largas

elemosinas faciētes debeāt dici satisfacē
 Utrū bona q̄ sūt ab aliq̄b' malis valeant
 ad meritū vite cū fuerint pueri ad bonū
 DI. XVI De tribus in penitentia cō
 siderandis. s. compunctione. confessione
 et satisfactione.
 Que sit vera satisfactio.
 Que sit satisfactio falsa.
 De trib' actionibus penitentie.
 De multitudine venialium que grauant vt
 vnum grande peccatum.
 De satisfactione venialium.
 DI. XVII Utrum sine confessione
 dimittantur peccata.
 Si sufficit soli deo confiteri.
 Q nō sufficit soli deo p̄fiteri. si possit sacer
 doti confiteri.
 An sufficiat confiteri laico.
 Ad quid valeat confessio.
 DI. XVIII De remissione quam p̄
 stat sacerdos.
 De clauibus.
 De vsu clauium.
 Si sacerdos potest dimittere peccata vel
 retinere.
 Quomodo sacerdotes dimittūt peccata
 vtr̄ etinent.
 Quō sacerdotes ligāt vel soluit a pctis.
 Quō intelligendū sit illud. q̄d cunq̄ solue
 ris sup̄ terram &c.
 Que sunt interiores tenebre et interior ma
 cula.
 DI. XIX An hec clauēs danē & q̄b' .
 Utrū p̄ indignos trāsfundat̄ gr̄a dignis.
 Quō intelligendū sit maledicā benedictio
 nibus vestris.
 Qualis esse debeat iudex ecclesiasticus.
 DI. XX De his q̄ in fine penitent.
 De his q̄ p̄niam non complent.
 De illo cui sacerdos indiscret' iniungit pe
 nitentiam.
 Q morientibus non est imponenda satisfac
 tio sed innotescenda.
 Q non est penitentia neganda vel reconci
 liatio in necessitate.
 Q presbiteri nō reconciliēt aliquē incōsul
 to ep̄o nisi in necessitate.
 An oblatio eius sit recipiēda q̄ currens ad
 penitentia p̄ueniēt morte.
 DI. XXI De peccatis que post hāc
 vitam dimittunt̄.
 De his qui edificant aurū. argentū. lapī
 dem. lignum. fenū. stipulam.
 De igne purgatorio quo alij citius alij tar
 dius purgantur.

Quid sit edificare lignū. se. aut stipul.
 Quid sit edificare au. argen. la. p̄re.
 Q aliquē v̄e penitet et si de nō oi venialī.
 Quid sit generalis confessio.
 Q nemo d̄z p̄fiteri pctā q̄ non fecit.
 De pena sacerdotis qui peccata confiten
 tis publicat.
 DI. XXII Si pctā dimissa redeant
 Quid sit sacramentū et res.
 DI. XXIII De sacro vnctōis extreme.
 De tribus generibus vnctionis.
 A q̄bus fuerit hoc sacm̄ institutū.
 De iteratione huius sacramenti.
 DI. XXIII De ordinibus ecclesia
 sticis. et quot sint.
 Quare sunt septem.
 Quales assumendī sint ad clerum.
 De corona et tonsura.
 De hostiaris.
 De lectoribus.
 De exorcistis.
 De acolitis.
 De subdyaconibus.
 De dyaconibus.
 De presbiteris.
 Qui dicuntur ordines sacri.
 Quid appelletur ordo.
 De nominibus dignitatis et officij.
 De episcopo.
 De pontifice.
 De quadripartito ep̄orum ordine.
 De vate.
 De cantore.
 DI. XXV De ordinatis hereticis.
 De symonia v̄n dicit̄ et quid sit.
 De his qui a symoniacis ordinant̄ scient̄
 vel non.
 De his qui dicunt se emere corporalia et
 non spiritualia.
 De distinctione symoniacorum.
 De his qui violenter ab hereticis vel ali
 is symoniacis ordinantur.
 DI. XXVI De sacramento coniugij.
 De institutione et eius causa.
 An fm̄ preceptū et scōm indulgentiam cō
 tractū sit coniugium.
 Quibus modis accipit̄ indulgentia.
 Q nuptie bone sint.
 Cuius rei sacramentū sit coniugium.
 DI. XXVII Que sunt consideran
 da in coniugio.
 Quid sit coniugium.
 De consensu qui efficit coniugium.
 Quando incipit esse coniugium
 De opinione quorundam qui dicūt cōiu
 gij

glum nō esse ante carnalē copulam.
 Q sponfa pōt eligere monasteriū sine con-
 sensu sponsi.
 Q iugatus sine coniugis cōsensu nequit
 p̄terire continentia
 De adulterinis iugijs.
 Q multipl̄r sponsus et spōsa accipitur.
 Que spōsa sit vidua mortuo spōso et q̄ nō
 DI. XXVIII Si consensus de futuro
 etiā iuramento firmatus faciat iugium
 De his que p̄tinent ad substantiā et ad de-
 corem sacramenti.
 Utrum p̄sensus ille qui facit matrimoniū
 sit de carnali copula. an de cohabitatio-
 ne an de alio.
 Quare de latere viri formata est mulier.
 DI. XXIX Q non est p̄sensus legit-
 timus vbi est coactio.
 DI XXX De errore q̄ euacuat con-
 sensum.
 De coniugio Marie et Joseph.
 De finali causa coniugij.
 Q malus finis nō p̄taminat sacramentū.
 DI. XXXI. De tribus bonis iugij.
 De duplici sepatione.
 De his q̄ p̄curant venena sterilitatis.
 Q̄ sint homicide q̄ p̄curant abortum.
 De excusatione coitus q̄ fit p̄ bona iugij
 De indulgentia quā fecit ap̄tus.
 De malo incontinentie.
 De carnis delectatione q̄ pctm̄ sit vel non
 DI. XXXII De solutiōe carnalis
 debiti.
 De p̄tinentia ex cōmuni p̄sensu seruanda
 Q̄ cessandum sit a coitu.
 Quib⁹ sp̄bius nō sint celebrande nuptie.
 DI. XXXIII De diuersis legibus
 coniugij.
 Utrum Iobis virginitas sit preferēda ca-
 sitati abrae.
 Que erat p̄suetudo coniugij sub lege.
 Qui licebat tunc plures habere vel non.
 DI. XXXIII De p̄sonis legitimis
 De frigidis separandis vel non.
 De his q̄ maleficijs ip̄editi coire nequ eū
 De furiosis.
 De his q̄ dormiunt cū duab⁹ sororibus.
 Q non est dimittenda vxor pro aliqua ma-
 cula corporis.
 DI. XXXV De iure viri et mulieris.
 Q fornicatoriā nequit dimittere vir nisi ip̄
 se expers fuerit fornicatiōis ⁊ ec̄uerso.
 De reconciliatiōe eoz qui p̄pter fornicati-
 onem separant.
 De illis q̄ ante iunctionez se polluerunt

per adulterium.
 De seruis.
 DI. XXXVI Utrū p̄pter extremā
 conditionē possit fieri sepatio.
 De copulatione serui et ancille diuersoz
 dominozum.
 De viro q̄ se fac̄ f̄uū vt diuidat ab vxore
 De etate p̄trahentium.
 DI. XXXVII In quibus ordinib⁹
 nequeat p̄trahi matrimoniū.
 De interfectozibus suaz coniugū .
 DI. XXXVIII De votis et de vo-
 tozum differentia.
 De illis q̄ post longā captiuitatē redeunt
 DI. XXXIX De dispari cultu.
 De iugio fidel' et infidel' ⁊ duoz infidelū.
 De fornicatione sp̄uali p̄pter quā dimitti
 coniunx potest.
 Pro q̄b⁹ pctis possit fieri sepatio vel non.
 Q̄ licet fideli aliam ducere vel non.
 Utrū coniugū inter infideles sit.
 Quod iugium sit legitimum.
 DI. XL De cognatione carnali.
 De p̄putatione graduū p̄sanguinitatis.
 Quare sex gradus computant.
 De disp̄satiōe gregozij hita ad anglicos
 DI. XLI De gradibus affinitatis.
 De varijs traditionib⁹ affinitatis.
 Si coniugium sit inter eos qui nota cōsan-
 guinitate diuidunt.
 Quibus p̄sonis testificātib⁹ sint dirimē-
 da coniugia.
 Quid sit fornicatio. ⁊ quid stuprum.
 Quid adulteriū et quid incestus.
 Quid raptus.
 DI. XLII De spiritali cognatiōe
 Qui sint filij spirituales.
 De copula sp̄uali vel ad optiuoz et natu-
 De copula filioz q̄ an- (raliū filioz
 te p̄paternitatē vel post nati sunt.
 Si cui liceat duas comatres ducere vnaz
 post aliam.
 Si vir et vxor simul tenere valeant puerū
 De secūdis et tertijs et deinceps nuptijs.
 DI. XLIII De resurrectionis ⁊ tu-
 dicij conditione.
 De voce tube. De noctemedia.
 De libris qui tunc aperient.
 De memoria electoz si tunc p̄terita ma-
 leteneat.
 Quomodo intelligit̄ x̄ps iudex viuozum
 et mortuozum.
 De his qui vltui reperient.
 DI. XLIII De etate et statura re-
 surgentium.

Et resurget q̄c̄d fuit de substantia ⁊ natu-
ra corpis et si nō in eadē parte corpis.
Et sine omni deformitate resurgent.
Utr̄ reprobor̄ corpa cū deformitatibus
resurgant quas h̄ habuerunt.
Et non consumēt malor̄ corpa que tunc
ardebunt.

De demones corpali igne cremabunt.
Si aīc sine corpib⁹ sentiūt ignē materialē.
De abortiuīs fetibus et monstris.

DI. XLV De diuersis animarum
receptaculis post mortem.

De suffragiis defunctor̄.
De officijs sepulture.
De duobus eque bonis quorū alter post
mortē plura habet auxilia.

Quib⁹ suffragiis iunabunt in fine repti.
Quō sancti et glorificati et angeli audiunt
p̄ces supplicantū et intercedūt p̄ eis.

DI. XLVI Si valde malis prestaf
mitigatio pene.

De occulto iudicio dei.
De iusticia ⁊ misericordia dei.
Quare quedā opa dicunt iusticie quedaz
misericordie vel bonitatis dei.

Quō vnuerse vie dñi dicuntur misericor-
dia et veritas.

DI. XLVII De sententia iudicij.
Et sancti iudicabūt et quomodo.

De ordinibus eor̄ qui erunt iniudicio.
De ordine iudicij ⁊ ministerio angelor̄.

Si post iudicium demones p̄cerūt homi-
nibus ad puniendū.

DI. XLVIII De forma iudicis.
Qualis apparebit forma serui.

Quare scdm formā serui dicit̄ xp̄us susci-
taturus corpa.

De loco iudicij.
De qualitate luminarium et tēporis post
iudicium.

DI. XLIX De differentia mansio-
nū in celo et in inferno.

Si quid ibi cognoscitur ab aliquo qd̄ non
intelligant omnes.

De paritate gaudij.
Si maior sit beatitudo sc̄tor̄ p̄ iudicium

DI. L Si mali in inferno peccabunt.
Quare dicuntur tenebre exteriores.

Si damnator̄ anime noticiā habeant eo-
rum que hic sunt.

De lazaro et diuite.
Si boni et mali inuicem se videant.

De chaos inter bonos et malos.
Utrum visa impiorū pena minuat vel au-
geat gloriam bonor̄.

Incipit liber quartus de sacra-
mentis ⁊ signis sacramentalib⁹.

Sacramenti DI. I

tanus em̄ vulnera
to appropiās cura
tioni ei⁹ sacramen-
torū alligamenta
adhibuit q̄ cōtra
originalis peccati
et actualis vulne-

ra. sacramentorū remedia deus instituit
De quibus quatuor primo p̄sideranda oc-
curūt. Quid sit sacramentū? Quare insti-
tutū. In quibus p̄sistat et p̄ficiat. Et q̄ sit di-
stantia inter sacra veteris et noue legis.

Quid sit sacramentū.

Sacramentū est

sacre rei signū. Dicitur tñ sacm̄ etiam sa-
crum secretum. sicut sacm̄ diuinitatis. vt
sacm̄ sit sacrum signans. et sacrum signa-
tum. ⁊ nunc agit̄ de sacro fm̄ q̄ est signū
Item sacm̄ est inuisibilis gratie visibilis
forma. Signū nō est res p̄ter speciem quā
ingerit sensibus aliqd̄ aliud ex se faciens i
cognitionez venire. Signor̄ nō alia sunt
naturalia. vt fumus significans ignez alia
data. Et eorū que data sunt. quedam sunt
sacra quedā nō. Om̄e em̄ sacm̄ est signū
⁊ nō ecōuerso. Sacm̄ ei⁹ rei similitudinem
gerit cui⁹ signū est. Si em̄ sacramenta non
haberent similitudinē rez quaz sacramen-
ta sunt: pp̄ie sacramenta nō dicerent̄ Sa-
cramentū em̄ pp̄ie dicit̄ qd̄ ita signū est
gr̄a dei. et inuisibilis gr̄e forma. vt ip̄sus
imaginē gerat et causa existat. Nō ergo si-
gnificandi tñ gratia sacra instituta sunt.
⁊ etiā sanctificādi. Que em̄ significādi gra-
tia tñ instituta sunt solū signa sunt. ⁊ non
sacra. sicut fuerūt sacrificia carnalia. et ob-
suātie ceremoniales. veteris legis. q̄ nunq̄
poterāt iustos ⁊ facere offerentes Quia vt
ait ap̄ls. Sanguis hircor̄ et thauror̄ ⁊ ci-
nis vitule aspsus. inq̄natos sacrificabat
ad emūdatiōē carnis. nō anime. Nā inq̄-
natio illa erat p̄tractus mortui. In Aug.
Nihil aliud intelligo inq̄natiōē quaz lex
mūdat nisi p̄tractū mortui hoīs. que q̄ terti-
gerat immūdus erat septē dieb⁹. sed puri-
ficabaf̄ fm̄ legē die tertio et septimo et ita
mūdus erat vt iam intraret in tēplū. Alū

De sacramen-
tis vbi quatuor
oc̄sideran-
da sunt.

Aug⁹. lii. r.
de aut. dei.

Aug⁹. in lib.
de doctrina
xp̄iana. quid
sit signum.

Quod disse-
rant signū ⁊
sacm̄.

Quid pp̄ie
dicit̄ sacm̄.

Quō legalia
melius dicunt̄
tur signa q̄
sacramenta.